

De burger moet er in geloven

BOB VAN DEN BOS

De komende maanden brandt als het goed is de electorale strijd los voor de verkiezing van het Europese Parlement in juni. Worden het volwaardige verkiezingen? Zullen voor kiezers belangrijke politieke geschilpunten duidelijk gemarkeerd worden en zal het electoraat beseffen om welke kandidaten het eigenlijk gaat? Bij de vorige twee Euro-verkiezingen leek dit nauwelijks het geval, mede getuige de lage opkomst. Beide keren werden de verkiezingen meer beschouwd als een graadmeter voor de landelijke verhoudingen dan als de uitkomst van een strijd om Europese beleidsvoorkeuren. Ook het gebrek aan reële bevoegdheden van het EP heeft destijds de gang naar de stembus niet bevorderd. Bedoeld als legitimatie van de Europese volksvertegenwoordigers, fungeerden de verkiezingen eerder als vergrootglas op de kloof tussen de burger en het Europese bestuur.

Zal het nu anders gaan en welke rol kan D66 hierbij vervullen? Onmiskenbaar staat Europa thans veel meer in de publieke belangstelling dan vijf jaar geleden. Na jarenlange stagnatie door het probleem van de Britse bijdrage en de landbouwoverproductie werd met de oplossing hiervan de weg vrij gemaakt voor de totstandkoming van de interne markt. Dit heeft voor een nieuw élan gezorgd bij de Europese besluitvormers en een groot deel van het bedrijfsleven. Met de invoering van de Europese Akte is bovendien de rol van het EP versterkt en de besluitvorming in de Raad van Ministers verbeterd.

Het moet echter worden betwijfeld of grote groepen kiezers hiervan diep onder de indruk zijn. Bij delen van het electoraat bestaat onzekerheid over of zelfs angst voor de gevolgen van Europa '92 voor hun persoonlijke situatie. Wordt het bedrijf waar ik werk weggeconcentreerd? Gaan onze sociale voorzieningen omlaag? Kunnen misdadigers, drugshandelaren en terroristen zo de grens over? Velen weten zich volstrekt onvoldoende geïnformeerd.

Ook ziet het er niet naar uit dat de grote partijen veel – voor de kiezer – herkenbare geschilpunten zullen uitdragen. Voorzover nu bekend zullen de prioriteiten en schone intenties elkaar niet sterk ontlopen. Alle partijen bepleiten een drastische verbetering van het milieu en niemand ontkent dat Europa '92 ook een sociale dimensie moet krijgen. Er bestaat overeenstemming over de noodzaak de nationale culturele identiteit te behouden of zelfs te versterken. Uitbreiding van de bevoegdheden van het EP en versterking van de positie van de Commissie komt in alle programma's voor. Met andere woorden, de drie grootste Nederlandse partij-

en erkennen dat er op Europees niveau een duidelijke achterstand c.q. scheefgroei is ontstaan ten aanzien van het democratisch gehalte, de sociale dimensie t.o.v. de economische vooruitgang, om maar te zwijgen van het milieu.

De ontroerend goede voornemens van de drie grootste partijen komen in een uiterst merkwaardig daglicht te staan als we bedenken wie Europa de laatste jaren eigenlijk heeft bestuurd en het dus zover heeft laten komen. Christen-democraten, socialisten en liberalen vormden de regeringen die de Ministerraad beheersten; dezelfde partijen hadden de meerderheid in het EP. Waarom hebben zij zelf deze problemen niet eerder aangepakt? Het antwoord luidt dat de eensgezindheid onder de betrokkenen veel minder groot is dan zij zelf doen voorkomen als er verkiezingen in zicht zijn. Op de keeper beschouwd verschillen socialisten, christen-democraten en liberalen met hun geestverwanten uit de diverse Europese landen, door nationale belangentegenstellingen, uiteenlopende interpretaties van de eigen ideologie en de uiteindelijke 'staatsvorm' van Europa. Achter de ogenschijnlijke eensgezindheid in de vage conceptprogramma's gaan belangrijke geschilpunten schuil.

D66 heeft het terecht zeer betreurd dat zij de afgelopen periode niet op het Europese toneel was vertegenwoordigd. Daar staat evenwel tegenover dat zij geen verantwoordelijkheid heeft gedragen voor de nu alom erkende scheefgroei. Op basis van onze politieke traditie kunnen wij bovendien geen enkele wijze verdacht worden van gelegenheids-standpuntbepaling als het gaat om Europese gezindheid, radicale democratisering, milieu en sociale rechtvaardigheid in hun onderlinge verbondenheid. Dat geldt in dezelfde mate voor het principe 'de burger zo dicht mogelijk bij het bestuur'. Voor de toekomstige D66-Europarlementariërs zie ik dan ook twee hoofdtaken weggelegd. Ten eerste op Europees niveau het beleid zo effectief mogelijk conform ons blijkbaar nog steeds zeer actuele gedachtengoed beïnvloeden en daarnaast het blijvend onderhouden van intensieve contacten met de Nederlandse kiezer. Immers, alleen als de burger er echt in gelooft kan Europa worden wat D66 er zich van voorstelt.